

Vuonna 2025 toimitettavien alue- ja kuntavaalien yleiset ennakkoäänestyspaikat

Keskusvaalilautakunta 27.11.2024 § 53

Valmistelija Hallintosihteeri Leena Räsänen

Vuonna 2025 toimitetaan samanaikaisesti kahdet yleiset vaalit: alue- ja kuntavaalit. Alue- ja kuntavaalien vaalipäivä on sunnuntaina 13.4.2025, ja ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 2. – 8.4.2025.

Perustuslain 14 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Tämän nojalla kunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että äänioikeutettujen äänestysmahdollisuudet vaaleissa ovat riittävät sekä ennakkoäänestyksessä että vaalipäivänä. Oikeusministeriö pitää ennakkoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen riittävää lukumäärää yhtenä keskeisenä tekijänä hyvän äänestysaktiivisuuden saavuttamiselle vaaleissa.

Kunnan on vaalijärjestelyissään huolehdittava siitä, että äänestyspaikat ovat saavutettavia ja esteettömiä ja että äänestäminen äänestyspaikoissa on kaikissa tilanteissa äänestäjille mahdollisimman turvallista ja että järjestelyt myös näyttävät äänestäjien silmissä siltä. Yhtä lailla äänestyspaikoissa on pystyttävä huolehtimaan vaalivirkailijoiden turvallisuudesta.

Vaalilain 9 §:n mukaan kunnanhallitus päättää kotimaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen lukumäärästä ja sijainnista kunnassa. Jokaisessa kunnassa on oltava vähintään yksi ennakkoäänestyspaikka, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

Ennakkoäänestyspaikkoja tulisi perustaa riittävä määrä ja eri puolille kuntaa/kaupunkia, jotta äänestäjät jakaantuisivat mahdollisimman tasaisesti eri paikkojen kesken, jolloin suuria ruuhkia ei syntyisi. Kunnan on ehdottomasti huolehdittava siitä, että yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja on kunnassa riittävästi suhteessa kunnan äänioikeutettujen määrään ja myös kunnassa asioivien muiden kuntien äänioikeutettujen määrään, jotta ennakkoon äänestäminen olisi äänestäjille mahdollisimman vaivatonta ja vähän aikaa vievää.

Ennakkoäänestyspaikat on syytä sijoittaa sellaisiin paikkoihin, joihin äänestäjien on helppoa tulla ja joihin he vaivattomasti osaavat. Yksi hyvä tapa on sijoittaa ennakkoäänestyspaikkoja sinne, missä äänestäjien

muutoinkin tiedetään liikkuvan. Kuitenkin myös taajamien ulkopuolella asuville on järjestettävä asianmukaiset ennakoäänestysmahdollisuudet. Ennakoäänestyspaikan on oltava aatteellisilta ja taloudellisilta kytkennöiltään mahdollisimman puolueeton, jotta mahdollisimman monet äänestäjät tulevat sinne mieluusti. Yleistä ennakoäänestyspaikkaa ei saa sijoittaa sellaiseen paikkaan, johon kaikilla äänioikeutetuilla ei ole pääsyä.

Liikuntavammaisten ja muiden liikkumisesteisten henkilöiden ennakoäänestämismahdollisuuksiin on kiinnitettävä huomiota. Mahdollisuuksien mukaan vammaisten käyttämille kulkuvälineille on pyrittävä varaamaan pysäköintitilaa ennakoäänestyspaikan välittömässä läheisyydessä ja järjestämään heidän avustamisensa äänestyspaikan ulko- ja sisäpuolella. Äänestyspaikalla mahdollisesti olevat kynnykset ja portaat on varustettava esimerkiksi sellaisella luiskalla, että rollaattoria tai sähkökäyttöistä pyörätuolia käyttävä henkilö pääsee esteettä äänestystilaan. Pyörätuolia käyttäviä henkilöitä varten tulisi myös olla äänestyskoppi, johon pyörätuoli mahtuu tai irrallinen kirjoitusalue varustettuna suojuksella, jonka turvin äänestäjä voi muiden näkemättä täyttää äänestyslippunsa. Aiemmissa vaaleissa esteettömyydessä mahdollisesti havaitut puutteet tulee korjata.

Ennakoäänestyspaikan on sekä tiloiltaan että sijainniltaan sovittava tarkoitukseensa myös järjestyksenpidon kannalta. Vaalilain 56 §:n 1 momentissa on säädetty järjestyksestä ennakoäänestyspaikassa ja siihen liittyen niin sanotusta vaalimainontakiellosta. Käytännön syistä vaalimainontakiellon ulottuvuus voi joissakin ennakoäänestyspaikoissa olla alueellisesti rajatumpi kuin yleensä vaalipäivänä äänestysalueen äänestyspaikassa. Mikäli ennakoäänestyspaikka perustetaan esimerkiksi kauppakeskukseen, kunnan keskusvaalilautakunnan on tarvittaessa etukäteen oltava yhteydessä kauppakeskuksen johtoon ja varmistauduttava siitä, että ennakoäänestys otetaan asianmukaisesti huomioon kauppakeskuksen muussa toiminnassa. Tällöin yhtenä vaalimainontakiellon ulottuvuutta koskevana vähimmäisvaatimuksena voidaan pitää sitä, että vaalikampanjointi ja vaalimainonta eivät saa näkyä tai kuulua ennakoäänestyspaikkaan eikä sen sisäänkäyntiin.

Ennakoäänestystilan tulee olla riittävän suuri, jotta äänestys voidaan toimittaa sujuvasti ja luotettavasti eli äänestäjän vaalisalaisuus, vaalivapaus ja vaalirauha turvaten (vaalilain 56 § 2 mom.). Tärkeä näkökulma on myös turvallisuus: äänestäjän tulee olla turvallista äänestää ja vaalitoimitsijoiden tulee olla turvallista hoitaa tehtäviään.

Ennakoäänestystilaan tulee voida sijoittaa tarpeellinen määrä pisteitä, joissa tarkastetaan äänestäjän henkilöllisyys, annetaan äänestyslippu ja otetaan äänestys vastaan. Tilan tulee olla siten mitoitettu ja järjestetty,

että ruuhkaa ja jonoja syntyy mahdollisimman vähän. Usein ruuhkat syntyvät siitä, että ennakoäänestyspaikka on sijoitettu sellaiseen tilaan, johon mahtuu liian vähän äänestyskoppeja ja äänestyksen vastaanottopisteitä ja/tai siitä, että ennakoäänestyspaikassa on muista syistä liian vähän vaalitoimitsijoita nimenomaan äänestyksen vastaanottopisteissä. Ennakoäänestyksessä aikaa ei yleensä vie äänestäjän käynti äänestyskopissa, vaan sen jälkeinen asiointi vaalitoimitsijan kanssa. Kuntien tulee huolehtia siitä, että vastaanottopisteitä on riittävästi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ennakoäänestyspaikassa tulee olla riittävästi henkilöstöä ja että ennakoäänestyspaikka sijoitetaan riittävän suureen tilaan, jotta äänestystoimitus sujuu äänestäjän kannalta mahdollisimman joutuisasti ja vaivattomasti.

Ennakoäänestyspaikka on sijoitettava rakennuksessa niin, että rakennuksen poistumistiet pidetään esteettöminä. Poistumisteiden opasteita ei saa peittää. Järjestelyjen asianmukaisuus on syytä tarvittaessa etukäteen varmistaa alueelliselta pelastusviranomaiselta.

Vaalilain 47 §:n mukaan kotimaan yleinen ennakoäänestyspaikka on ennakoäänestystä varten avoinna kaikkina ennakoäänestyksen ajanjakson päivinä, jollei kunnanhallituksen päätöksellä erityisistä syistä toisin määrätä. Erityinen syy voi olla lähinnä vain kunnan jonkin alueen tai taajaman vähäiseksi arvioitu äänestäjä määrä. Jokaisessa kunnassa tulisi kuitenkin olla vähintään yksi sellainen ennakoäänestyspaikka, joka on avoinna jokaisena ajanjakson päivänä. Tällaisen ennakoäänestyspaikan lisäksi on mahdollista perustaa kunnan eri alueille ennakoäänestyspaikkoja, jotka ovat auki vähemmän kuin seitsemän päivää. Viimeisimmissä vaaleissa on monissa maaseutukunnissa pyritty turvaamaan äänestysmahdollisuuksia perustamalla ennakoäänestyspaikkoja, jotka ovat avoinna lyhyehkön ajan liikkuvan äänestyspaikan tavoin.

Vaalilain 48 §:n mukaan kunnanhallitus määrää myös ennakoäänestyspaikan päivittäiset aukioloajat, kuitenkin niin, että ennakoäänestyspaikka ei saa olla avoinna arkipäivisin ennen kello 8 eikä kello 20 jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 9 eikä kello 18 jälkeen. Hyväksi havaittu käytäntö on, että ainakin ennakoäänestyksen ajanjakson kahtena viimeisenä päivänä yleinen ennakoäänestyspaikka pidetään avoinna kello 20 saakka.

Ennakoäänestyspaikkojen aukiolopäivät ja –kellonajat olisi hyvä pitää mahdollisimman laajoina. Tällä edesautetaan sitä, että äänestäjät voivat käydä äänestämässä eri aikoina, jolloin ruuhkia syntyy vähän.

Ennakkoäänestyspaikkojen olisi hyvä pysyä samoina vaaleista toiseen. Näin edistetään sitä, että äänestäjät tietävät, missä äänestyspaikka on. Paikkojen lopettaminen tai siirtäminen taikka niiden vakiintuneiden aukioloaikojen muuttaminen ilman erityistä syytä saattaa aiheuttaa epätietoisuutta äänestäjien keskuudessa. Jos muutoksia kuitenkin tehdään, niistä on riittävästi ja tehokkaasti tiedotettava.

Ennakkoäänestystilastoa presidentinvaalit 2024:

Paikka	Päivien määrä / krs	Tuntia / päivä	Äänestäjiä I krs / päivä	Äänestäjiä II krs / päivä	Äänestäjiä yht. I / II krs
Prisma	7	6 - 11	245 - 563	242 - 839	3036 / 3162
CM	7	6 - 11	402 - 791	320 - 982	4088 / 4076
Praati	7	6 - 11	84 - 160	79 - 249	883 / 1012
Alpua	1	6	99	122	99 / 122
Vihanti	3	6 - 7	113, 99, 99	122, 106, 78	311 / 306
Pattijoki	3	6 - 7	283, 274, 340	277, 234, 197	897 / 708

Ennakkoäänestystilastoa europarlamenttivaalit 2024:

Paikka	Päivien määrä	Tuntia / päivä	Äänestäjiä / päivä	Äänestäjiä yht.
Prisma	7	6 - 11	95 - 408	1 732
CM	7	6 - 11	118 - 377	1 638
Praati	7	6 - 11	24 - 133	535
Pattijoki	7	6 - 11	61 - 198	748
Alpua	1	6	73	73
Vihanti	2	7	77 - 78	155

Kunnan on tehokkaasti tiedotettava kunnan alueella olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista. Käytännössä asian voi hoitaa kuulutusin, julkaisemalla tiedot kunnan kotisivuilla, kunnan käyttämällä sosiaalisen median alustoilla, julisteilla

kadunvarsimainostelineissä, sanomalehti-ilmoittelulla, sanomalehtijutuilla, koteihin jaettavilla tiedotteilla jne. Paikallisille tiedotusvälineille tulisi lähettää luettelo ennakkoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista.

Edellisten vaalien tapaan äänioikeutetuille lähetettäviin äänioikeusilmoituksiin (ilmoituskortti) liitetään äänestyspaikkarekisteristä koottava luettelo hänen oman lähialueensa yleisistä ennakkoäänestyspaikoista.

Opastus ennakkoäänestyspaikalle tulee järjestää selkeästi ja näkyvästi esimerkiksi kadunvarsitauluin ja viitoituksin, ja siten, että äänestäjä löytää myös itse rakennuksesta oikean sisäänkäynnin ja ennakkoäänestystilan.

Esittelijä

Hallintosihteeri

Päätösesitys

Päätösesitys annetaan kokouksessa.

Päätös

Keskustelun kuluessa hallintosihteeri teki seuraavanlaisen päätösesityksen:

keskusvaalilautakunta esittää kaupunginhallitukselle:

päätetään, että kaupunki hoitaa osin oman ja osin ostetun henkilökunnan toimesta vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien ennakkoäänestyksen ja nimeää kiinteiksi, koko ennakkoäänestysajan auki oleviksi ennakkoäänestyspaikoiksi seuraavat paikat:

Raahen Prisma, Palokunnankatu 37, Raahе
Raahen K-Citymarket, Ollinkalliontie 2, Raahе
Praati – Palveluiden olohuone, Kirkkokatu 43, Raahе
S-Market Pattijoki, Sotaplassintie 2, Pattijoki

vahvistetaan vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien kiinteiden, koko ennakkoäänestysajan avoinna olevien ennakkoäänestyspaikkojen aukioloajat seuraaviksi:

2. – 4.4.2025 klo 9.00 - 20.00

5. – 6.4.2025 klo 10.00 - 16.00

7. – 8.4.2025 klo 9.00 - 20.00

päätetään, että perustetaan lyhyen aukioloajan yleiset ennakkoäänestyspaikat Alpuaan, ja Vihantiin.

vahvistetaan lyhyen aukioloajan yleiset ennakkoäänestyspaikat ja niiden aukioloajat seuraaviksi:

Alpua:
Alpuan Nuorisoseurantalo, Alpuantie 38
7.4.2025 klo 12.00 - 18.00

Vihanti:
Aamurusko, hyvinvoinnin- ja osallisuudentalo, Pekkalantie 3
3.4. – 4.4.2025 klo 12.00 - 19.00
5.4.2025 klo 10.00 – 16.00

Keskusvaalilautakunta hyväksyi kokouksessa tehdyn esityksen.

Kaupunginhallitus 02.12.2024 § 326

692/00.00.00/2024

Valmistelija	Hallintosihteeri Leena Räsänen
Esittelijä	Kaupunginjohtaja Mikkola-Riekkinen Leena
Päätösesitys	Päätetään, että kaupunki hoitaa osin oman ja osin ostetun henkilökunnan toimesta vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien ennakkoäänestyksen ja nimeää kiinteiksi, koko ennakkoäänestysajan auki oleviksi ennakkoäänestyspaikoiksi seuraavat paikat:

Raahen Prisma, Palokunnankatu 37, Raahе
Raahen K-Citymarket, Ollinkalliontie 2, Raahе
Praati – Palveluiden olohuone, Kirkkokatu 43, Raahе
S-Market Pattijoki, Sotaplassintie 2, Pattijoki

Vahvistetaan vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien kiinteiden, koko ennakkoäänestysajan avoinna olevien ennakkoäänestyspaikkojen aukioloajat seuraaviksi:

2. – 4.4.2025 klo 9.00 - 20.00
5. – 6.4.2025 klo 10.00 - 16.00
7. – 8.4.2025 klo 9.00 - 20.00

Päätetään, että perustetaan lyhyen aukioloajan yleiset ennakkoäänestyspaikat Alpuaan, ja Vihantiin.

Vahvistetaan lyhyen aukioloajan yleiset ennakkoäänestyspaikat ja niiden aukioloajat seuraaviksi:

Alpua:
Alpuan Nuorisoseurantalo, Alpuantie 38

7.4.2025 klo 12.00 - 18.00

Vihanti:

Aamurusko, hyvinvoinnin- ja osallisuudentalo, Pekkalantie 3

3.4. – 4.4.2025 klo 12.00 - 19.00

5.4.2025 klo 10.00 – 16.00

Päätös

Hyväksyi esityksen.

Merkittiin pöytäkirjaan, että hallintosihteeri Leena Räsänen esitteli asiaa kokouksessa.